

הכרחה לשון יתר דסגי לומר כיון דנסתכל במילה, וניישב
 טוד דקדוק המזל דהוליל בלא מלוא, ולמה אמר בלא מלוא.
 ונ"ל בס"ד פ"פ מ"ש רבינו האר"י ז"ל בטען חיים דעור
 האדם הוא מסוד העשיה, והכשר יורה, והגידין בריאה,
 והטלמות אליות, עוד אחת שם בטען חיים דעשיה רובה
 רע וביורה הני וחלי, והבריאה רובה טוב, והאליות כולה
 טוב, ועליה נאמר לא יגורך רע דאין שם קליפה ע"ש,
 ולפ"ז מן הבריאה הין חוששין מנחות הרע דשם כיון דרובה
 טוב אז הטוב גובר ואין לריבין שמירה מנחות הרע, אך
 חוששין מלד העשיה וביורה דלרין שמירה גם מלד היורה
 כיון ששם חלי וחלי אין בטוב גובר, והנה השי"ת קבע
 מלות בגוף האדם כדי לשמרו בהם מנחות הרע, דהיינו
 קבע בעור האדם שהוא מלד העשיה מלות הפליות כדי
 לשמרו מנחות הרע דעשיה, וקבע בבשר האדם שהוא מלד
 היורה מלות המילה כדי לשמרו מנחות הרע דיורה,
 ולכן דוד הע"ה בתיבתו ערום דאין מלד תלוי בגופו קודם
 שזר המילה קרא לוי חט"ג דידע שיש שטרו מלות הפליות
 הנה זאת תשמור לאותו מנחות הרע דעשיה בלבד, ואין לו
 שמירה בבשרו לשמרו מן כוחות הרע שבגופו, אך כיון
 שנסתכל במילה שבבשרו דייקא דגובר שיש בבשרו מלות
 קבועה אז גתייבב דעתו, ולכן לא אמר ערום בלא מלוא
 כי ידע שיש לו מלוא אחת בעירו לשמרו, אך האוי הוא
 שלא יש לו תרתי א' בעורו וא' בבשרו :

ועוד נ"ל בס"ד טעם אחר שלא גתייבב דעתו בפליות
 כי אמר זו אין לה קבע חוק, כי אפשר שיחלה
 וישרים כל שערותיו והו אין לה זכר אלני. ומ"ש ואומר
 חונה מלאך ה' סביב ליראיו, נ"ל בס"ד בחפלין כתיב בפסוק
 שמש ישראל ה' אחד, וכן במוזה"ג כתיב ה' אחד, וביצית
 ג"כ עושין כריכות מספר ה' אחד, הרי ג"פ ה' אחד
 טולה מספר מלאך ה', וז"ש חונה מלאך ה' סביב ליראיו,
 כי בשלשה חלו יש מספר מלאך ה'. והא דקרי להו חוט
 המשיג, נ"ל בס"ד ד' פרשיות יש יד וז' של ראש סדר רש"י
 ור"מ הם י"ו, ועם ד' כנפות ליצית וגם מוזה"ג הרי כ"א,
 שהוא ג"פ ז' :

שם. היה רבי מאיר אומר חייב אדם לברך מאה ברכות
 בכל יום שנאמר ועתה ישראל מה' אלהיך שאל
 מעמך. כתבו התוספות פירש בקונטרס אל תקרי מה אלא
 מאה ע"ש, והדבר פשוט הוא, כי חיבת מה יש לה מספר
 כולל שהוא אחד במספט כל מספר שיש לו אחד יתר עליו,
 ואם חוסיף על מה יהיה אותיות מאה, אמנם נ"ל בס"ד
 הענין הוא ע"ד כל אל תקרי דאמרינן בעלמא, והוא כי על
 פטע הפסוק הקשו בגמרא ובי יראה מלתא זוערתי היא
 דקאמר עלה מה, ומתוך אין לגבי מדע"ה מלתא זוערתי
 היא אך מלבד זה י"ל כי הוצרך במאה ברכות בכל יום
 הרי זה בודאי יהיה בעל יראה בנקל, כי יתקדש ע"י המאה
 ברכות ומלבשתו יראה, ע"ד שאמר ר"מ גבי תורה למתא
 ומלבשתו עטה ויראה, וא"כ לויש זה היראה היא למתא
 זוערתי, ולז"א אל תקרי מה למדרש דיראה מלתא זוערתי
 היא אלא תקרי תהלה מאה דהיינו למדרש במאה ברכות
 שיהיה נזר בהם בכל יום, ואז תקרי מה ביראה לומר
 שיהא מילתא זוערתי :

ורנה באומרו חייב לברך מאה ברכות בכל יום, נ"ל
 בס"ד דנרמו בליחות מאה בלרין לברך בכל
 ומלכות, כי מאה ר"ת אהינו מלך העולם, וכתבו התוספות
 בשם ר"ת כי בפסוק זה של ועתה יש מאה אותיות, כי
 חיבת שאל חט"ג דככל המקרא כתיב בלא וא"ו כאן כתיב
 מלא בוא"ו, ועי"כ נשלמו סך מאה אותיות בפסוק לרמוז
 על מאה ברכות, וכמ"ש בפ"ע בשם ספר הישר לר"ת
 יע"ש, וחמרתו בס"ד לכך נעשה חידוש בפסוק זה הדומה
 על מאה ברכות, דנכתב שוא מלא בוא"ו להורות על

והגידה
 ר"ת הוא
 ראשית
 מחסור.
 כי שדבר
 ית וגיב

מר וזכה
 מעלמו
 זיעורו
 במלוא
 אחרים,
 ד"מ"ש
 ס"ת,
 ומספרם
 י"ס בה,
 החילונים
 י שכינה
 בלוחות

כל אלו
 ותפילין,
 ד"ר"ת,
 מקומות
 :

ה רש"י
 א ז"ל
 ין זא"ז,
 מעשין
 ז מהא
 ס עשה,
 וס רש"י
 כנפות
 בגמרא
 יר חרש
 זרועותיו
 דכדרי
 יחוס ב'
 י ארבע
 ' תכלת
 ז מוזה

י אשילו
 דהיה לו
 עמו בזו
 חעשה,
 חעשה
 ' במילה
 ית ליה
 ' שכל
 משמש

במלות
 וכבשרו

הלכות ברכות השחר

מן הלכות ברכות השחר ושאר ברכות וכו' י"א סעיפים:

א ברכות השחר תקנום חכמים על סדר העולם והנהגתו מה שהבריות נהנין בכל יום^ג שיברכו להקדוש ברוך הוא על זה כפעם ראשונה שנהנין הנאה ז"ל בכל יום ויום להשלים מנין המאה ברכות^ה שחייב כל אדם לברך בכל יום ויום מערב ועד בקר^ז כמו שתקן רוד המלך עליו השלום^ח ע"י מעשה שהיו מתים בכל יום מאה נפשות מישראל ולא היו יודעים על מה היו מתים עד שחקר והבין ברוח הקודש ותיקן מאה ברכות בכל יום ורמו לדבר נאום הגבר הוקם על^ט על בנימטריא ק' וסמך לדבר מן התורה ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אל תקרי מה אלא מאה י"א.

והן מאה ברכות שהן ליראה את ה' ולא להבה אותו ולזכרו תמיד^{יג} על ידי הברכות שמברך תמיד ערב ובוקר וצהרים בנ' תפלות וברכות השחר ושאר ברכות הקבועות בכל יום ובכל עת והן ק' ברכות י"א אף ביום התענית^{טו} נ"ז בנ' תפלות^{טז} וב' לפני קריאת שמע של ערבית וג' לאחריה^{יז} עם יראו עינינו^{יח} הרי ס"ב ובסעודת הלילה מברך ח' ברכות על נטילת ידיים^{יט} והמוציא כ' וד' של ברכת המזון כ"א ועל כוס שבברכת המזון מברך לפניו ולאחריו כ"ב הרי ע' ואח"כ ברכת המפיל כשהולך לישן כ"ג ועל נטילת ידיים בשחר כ"ד ואשר יצר ואלהי נשמה כ"ה הרי ע"ד וט"ו ברכות מהנותן לשכוי עד הגומל חסדים טובים כ"ו הרי פ"ט וג' ברכות התורה כ"ז וב' של תפילין כ"ח וא' של ציצית כ"ט וברוך שאמר וישתבח^ל ושתים לפני קריאת שמע ואחת לאחריה^{לא} הרי ק'.

ובשבת חסרו מג' תפלות ל"ו ברכות לב' וב' ברכות של תפילין לג' וברכת יראו עינינו לד'

יח תשובת רב נטרונאי (ס' ט, ובאוצה"ג ברכות חלק
התשובות ס' שסט). סמ"ג עשין יט. וראה טור וש"ע
ס' רלו ס"ב. מ"א כאן סק"ח. בנוסח הסידור אין ברכה זו.
ע"י צ"צ או"ח ס' פת. פס"ד ח, ד. ועי' ס' האשכול ליקומים
מהל' ברכות. וראה גם סדר רב עמרם ס' ג. הובא בראבי"ה
שם. ספר העיטור סוף הל' ציצית.
יט כדלקמן רס"י קנת.
כ כדלקמן רס"י קפו.
כא כדלקמן רס"י קפו. ורס"י קפט.
כב כדלקמן ס' קצ ס"א וס"ז.
כג ראה מושו"ע ס' דלט ס"א.
כד כדלעיל רס"י ה.
כה כדלעיל ס' ו.
כו כדלהלן ס"ב וס"ו.
כז כדלהלן ס' מו ס"דה.
כח מ"א שם. כדלעיל ס' כה. וראה סדר ר' עמרם גאון
הובא בראבי"ה שם. רוקח ס' שכ. ולמנהג חב"ד (עי'
לעיל ס' כה סכ"ג. סידור הל' תפילין) רק ברכה אחת. וראה
גם רמב"ם שם.
כט כדלעיל רס"י ה.
ל כדלקמן רס"י נא.
לא כדלקמן רס"י נט.
לב כדלקמן ס' רסח ס"ב.
לג כדלעיל רס"י לא.
לד ראה טור ס' רסו.

א ברכות ס, ב.
ב טור. לבוש ס"א.
ג לבוש שם. וראה לקו"ש חי"ד ע' 154.
ד ראה ס' הפרדס לר' אשר בר"ר חיים שער ט פ"ד. וראה
גם לעיל ס' ו ס"ח. לקמן ס' מז ס"ז. ולקמן ס"ב זג
יחבאר אם מברכין אותן מיד כשנחנה הנאה זו.
ה טור. לבוש ס"א. וראה שו"ת מן השמים ס' יב.
ו מנחות מג, ב. רמב"ם הל' תפלה פ"ז הי"ד. טור וש"ע
ס"ג. וראה לקמן ס' רמט קו"א סק"ד בסופה.
ז סדר היום (מאה ברכות): "להתחיל ולמנות מתפלה
ערבית".
ח ראבי"ה ברכות ס' קמו וטור בשם רב נטרונאי גאון.
סדר רב עמרם גאון. לבוש ס"א. ט"ז ס"ק ג. וראה
תנחומא פ' קרח. במדבר רבה פי"ח, כא.
ט שמואל ב כנ, א.
י דברים י, יב. מנחות שם. ראבי"ה טור ולבוש שם.
יא סדר רב עמרם ס' א. רש"י מנחות שם ד"ה מה. ר"ף
ורא"ש סוף ברכות ס' כד.
יב לבוש שם. וראה רמב"ם הל' ברכות פ"א הי"ד.
יג רמב"ם שם הי"ג.
יד ראה רמב"ם הל' תפלה פ"ז הי"ד יטו. כ"י. סדר היום
שם. מ"א ס"ק ה. התועדויות תנש"א ח"א ע' 226.
טו ח"א ס"ק ח.
טז כדלקמן רס"י פט.
יז כדלקמן רס"י נט.

פירוש התפילה מרבינו אלעזר ב"ר יהודה מגרמייזא

אחל פירוש הטידור
מספר הדרקח

[א] מאה ברכות

ברוך ה' אלקי ישראל אשר לא עזב חסדו ואמתו מעם ישראל, אשר קדש לעולם ובראם לכבודו להלל בכל עת. כי כל הנקרא בשמו לכבוד בראס.² חופץ לצדקתו, ה' חופץ למען צדקו יגדיל תורה ויאורי.³ ולפי שחשטאנו לפניו חרב בית המקדש ואין מנוח וקרוב, וחופץ בשלום עמו, ואינו חסדו לומר לפניו מאה ברכות, כמו שזיבטיח לאברהם אבינו⁴ שנאמר⁵: במה אדע כי אירשנה, אמר אברהם אבינו לפני הקב"ה רבונו של עולם תחזעני באני זו זכות בני מתקיימים בשולם, אמר לו: קחה לי עגלה משולשת, וזה מקריבים לפני קרבן, אמר לו אברהם, תינתן בזמן שבית המקדש קיים, בזמן חרבנו מה תהא עליהם, אמר לו ייזו אומרים לפני ק' ברכות בכל יום, ומעלה אני עליהם באילו הקריבו לפני כל הקרבנות. לכל חיקני ק' ברכות, כנגד ק' פסוקים שיש במקרא שבהם כל הקרבנות.⁶

ואנחנו נפרש כל אחד ואחד.⁷ לזהדיע לכני אדם ביאור כל אחד, וכמה חובות בכל אחד, בלי לגרע וכלי להוסיף, כפי אשר קבלנו מרבותינו. וישנה ישראל מה השם ואלקין⁸ ש(ואל) מעמד וגומר⁹, ואמרו רבותינו: ברוך שבוחר בדבריהם, אל חיקרי מה אלא מאה ברכות. ומי איכא מידי דלא רמזה משה באורייתא⁹, ורמז, כי באותו פסוק יש ק' אותיות, כנגד ק' ברכות אם שואל מלא, ואם אינו מלא אלא תצטרף כל הפסוק במקום אות אחת.¹⁰ ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם תימא, בתחילת הברכה נראה

[א] 1 רי"פ, נפך חולת "הוד" קודם בכי"א. 2 ע"פ ישעיה נג' ז. 3 שם נב, ב"א. 4 ע"י תענית נז, ב ממז אדע וכו' אמר לפני רבשי"ש ויחזי בזמן שביח המקדש קיים, בזמן שאין בית המקדש קיים מה תהא עליהם, אמר לו כבר הקנתי לים סודי קרובת בזמן שקוראים בהם לפני מעלה אני עליהם כאילו הקריבם לפני. ותי"י ב"י פמ"ד יג, שמ"ד לו, ו' יל"ש לו רמז עו וע"י עור מנחת ק"י, א. 5 בראשית טו, ת. 6 קשה לדיע לאיזה פסוק קרבתו תכונן סידורת. 7 ע"ל: אות ואתה. ומכיון שסידורנו אינו מקפיד בהו, לא נמשך לחקן לוקן בהו. 7א זכרים י, ב. 8 מנחות מג, ב, ובסידור ר"ש מנח"מ סוכן א' הערה 4 צו"י, ואצל הקדמונים הביטוי "מאה ברכות" משמש ככתיב לברכת השחר והאיל הוה פוחות את מאה הברכות שאדם מברך בכל יום. 9 תענית ט, א. 10 בחומ"ס מנחות שם ד"ז שואל: פ"י דרז"י שואל מלא, ויש מאה אותיות בפסוק: וראה רמז

כס"ד. ש"פ עקב, כ"ף מנחם-אב (מאמר ב"ש) ה'תשפ"ז

1 ועתה ישראל מה הרי אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה גוי, ואיאת בנגמתי אתך יראה מליתא זוטרתה היא (ומתוך) אין לגבי משה מליתא זוטרתה היא וידוע ודיוק בויה, הרי שואל מעמך כתיב (מכאן) מישראל, ומהו והמירון לגבי משה מליתא זוטרתה היא. גם צריך להבין מה דאיתא בנפלא' ויציב אדם לברך מאה ברכות בכל יום שנאמר ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך, אל תקרי מה אלא מאה.
 וכתב המורש"ש, דהטעם על זה שדרשו אל תקרי מה כי הו"א כי לפי פירושו הפשוט קשה אטו יראה מליתא זוטרתה היא, ולכן דרשו אל תקרי מה אלא מאה, שדבר זה (לברך מאה ברכות בכל יום) נמשך לאדם לקיים ועי"ז יבוא ליראה את ה' וצריך ביאור, מהי המעלה דמאה ברכות שעל דם באים ליראה את ה' וגם צריך להבין ע"פ הדין שכל הפירושים שבאותו הפסוק שייכים זל"ש, מהי השליכות דמה ומאה. וגם מהי השליכות דשני פירושים הנ"ל (שממציים הקושיא אטו יראה מליתא זוטרתה היא) דלגבי משה מליתא זוטרתה היא ואל תקרי מה אלא מאה.

2 והנה החלוק בין הפירוש כפשוטו (מהו) להפירוש הנדרש ע"פ הלימוד דאל תקרי (מאה) דלהפירוש כפשוטו, מה קאי על ליראה גוי, דכל מה שה"א שואל מעמך הוא ליראה את ה', ולהפירוש הנדרש מה (מאה) הו"ע לעצמנו, דזה שה"א שואל מעמך הוא מה, מאה ברכות שע"כ תבוא ליראה את ה', ועוד חלוק בין שני הפירושים, דלשון מה מורה שהענין (המדובר) הוא דבר קטן, ובלשון הנמרא מילתא זוטרת, ומאה הוא מספר גדול ועד לשלימות המספר, דבאחריות

- א. מאמר וא שואמר בהתועותו זו (ד"ה ורי עקב) נופס במדי' מליקט ח"ב ע טו ואליך.
- 1. פרשנו (עקב) י. י.
- 2. ברכת לג. ב.
- 3. מפרשי הש"ס תע"ב ברכת שם תניא רפמ"ב. ועד.
- 4. מנחת מג. ב.
- 5. תוספות שם (מפרש"י. וראה חזקוני מהרש"א שם), וביה בחז"ל קעמ"א. תניא רבתי בתמלתי. עירך ערך מאה.
- 6. בחז"ל למנחות שם ובהא באה"ה פרשנו עי' תוספ".
- 7. ראה של"ה חלק תשע"ב. לשונות ספרות אית א (תני ריש ע"ב) דהליקט. אל תקרי הוא כשיש קישא בפשט הכתוב.
- 8. ופירוש כי אם ליראה הוא, דזה שה"א שואל מעמך לברך מאה ברכות. אין כוונתו כי אם ליראה גוי' (חזקוני מהרש"א שם).
- 9. ועד בנגיע לפס"ד במלשה בפועל, כדוד הרי"ג ליה מ.שעטנ"ו (נדה סא. ב) — ראה לקריש ח"ג ע 782. ובכ"ב.
- 10. וגם להמנבא עליל (הערה 8) מחדא ג מהרש"א — מאה ברכות ויראה הם שני ענינים, ורק שבתורה ביה שטראל מעמך מאה ברכות היא בשביל דיראה.

א. דברי תמכ"ד כ"ף מנחם-אב דשנה זו. שו"ת בחי"ו ג. ימים דובר שבתא.

פתח דבר

לקראת יום כ"ף מנחם-אב, יום המתלקות-הילולא של הור"ג והרה"ח כח המקובל מורה"ר לוי יצחק ז"ל שניאורסאהן, אביו של — יבלח"ט — כ"ק אזמ"ר שליטיא —

הננו מוציאים ליאר את המאמר די"ה ועתה ישראל גוי, שאמר כ"ק אזמ"ר שליטיא בהתמועדות דש"ק פ' עקב, כ"ף מנחם-אב ה'תשכ"ז.
מערכת, "אוצר החסידים"

י"ט דאשון פ' ראה ה'תשפ"ט (תת שנת משיח טובה)
 שנת המארי'ס להילדת כ"ק ארמ"ד תתת צ"ק.
 שנת הארבעים נשיאת כ"ק ארמ"ד שליטיא.
 ברמק"ג. נ. י.

א. ראה בשו"ג להערה 1.

5

מהשכר, א"א להגיע אליו²¹ ע"י התבוננות²², אטו יראה מילתא זוטרתה היא ובכ"י לגלות המלה דהנשמה, שיש היראה, הוא ע"י הניינת כח מלמעלה, המשכה מלמעלה מהשולשלות שעבודת האדם אנה מגעת לשם. וזהו שע"י מאה ברכות מגיעים ליראה, כי מאה הוא בכתיב²³, וע"י המאה ברכות, ובפרט ע"י ברכת המצות, היא המשכה האתמדלית שאין אתמדלית מגעת לשם, שע"י המשכה זו מתגלה המלה דהנשמה [אל תקרי מה אלא מאה], וע"י באים ליראה²⁴. וזהו לגבי משה מילתא זוטרתה היא, כי המשכה האתמדלית שאין אתמדלית מגעת לשם היא (בעיקר) ע"י משה²⁵. וכידוע²⁶, שנתורה, תורת משה, היא אתמדלית שלמעלה מאתמדלית.

ויש להוסיף, שיש יתרון בהמשכה האתמדלית שע"י משה, תורה, לגבי ההמשכה שע"י מאה ברכות. כי תורה היא בח"י פנימיות. ולכן גם המשכה האתמדלית דלעילא שע"י התורה, היא נמשכת בפנימיות (נדוגמה אתמדלית שנמשכה ע"י צבורה²⁷). ולכן, גם היראה שנמשכת ע"י, היא הרגש פנימי יותר²⁸.

21) ומ"ש בהמשכה תע"י שם, שדיראה ליהנות באה, מ"כ העצמי שנבפשי". ובגלל לכאורא ליהני ע"י, הוא שובלתי של כא"י לגלות הנשמה שבו (ע"י הנני דנאה ברכות וע"י משה שבו, כוללפס בפנים) אבל לא שבפנימי לזה ע"י התבוננות ולהיער מקינסוס העבודה שם, שיש בנ"א שנוכע בחילודם יש בהם קבלת שמ"ת ויראת אלקים כי מפי שאין זה תלוי באיזה ידיעה פריסתו ובחינה והתבוננות כ"א בהנ"א אלקי". וראה וערה הבאה.

22) ומ"ש בתבוא פמ"ד דכב"ד לרואה צ"ד להתבונן ולהעמיק דעתו — אין זה שהנשמה (שע"י והתבוננות) מביאה ליראה, אלא, שבכ"י, גלגלת איצ"ר של יראת שמים הצפון ומסתור בבית הל"ב כי בח"י ומדרגה שלמעלה מהנמוך (מנ"א שם מ, רע"א) [ויש לומר שהוא ע"ד המבואר בפנים שיריש היראה הוא בעצם והשמה], גילוי זה הוא ע"י הידעת, שהדעת היא המלשר מצפוני ביתו אל בח"י גילוי (מנ"א שם מ, סע"ב).

23) באור"י לאוראמ"צ ר"פ ח"ש (כ, סע"ג), באור"י להצ"צ שם ע' ע"א ואילן: ובכ"י.

24) ראה לקי"ת מסע צ"א, ג ואילן. — ורוא באור"י שנתע"ה 6 בהמשך לפירוט והנהגה ש"א שע"י מאה ברכות באים ליראה.

25) ראה לקי"ת שם צ"א, א [ושם, שזהו ע"ד ההמשכה שע"י מאה ברכות], ובאור"י פירושנו ע' תקפ"ב (בפירוט השני) דוד"ע, לגבי משה מילתא זוטרתה היא.

26) ראה גם לקי"ת ואתמו"ג, סע"ד.

27) ראה לקי"ת ואתמו"ג, ב, ג, וכו'.
28) ויש לקשר זה עם המבואר בתבוא פמ"ד (וב"א באור"י שנתע"ה 25 בפירוט היראה) דפירוש לגבי משה מילתא זוטרתה היא ד"א לגבי הידעת שכל אחד משיראי, כי דעת הוא בח"י פנימיות, דנוסף לזה ששכל בכלל הוא פנימי, וזהו במובן דנפ"א, עיקר ענין הפנימיות הוא בדעת.

* לדומך סומח"ס תוס' ד"א פקע"י (כ' סט"ג) דכ"ד צנזא לארנה, ספי"ק חטונה, ובכ"י לראו ליראה, מכ"י שיראה היא ביטול, הוא דוקא ע"י, ובכ"י והנ"ש דנוכח דמנ"א הרב"י — וה"י טוב"ב שנתחברת ואלקוט, דמנ"א הרב"י הוא דוקא ע"י גילוי הנסתר.

מספר הכי גדול הוא מאתי¹, ובפרט לפי המבואר בחסידות², דזהו שניתח"ס במאה על מה הוא את אלקי אוהיות פלא, אור הטוב שלמעלה מהשולשלות. וצ"ל להבין דלכאורה, שני חילוקים אלה שכיני שני הפירושים, הם הפכים. זמנה שהמאה ברכות הם הקדמה ליראה, מובן, שדיראה היא למעלה מהם³, ואעפ"כ, החיוב דמאה ברכות נלמד מהדרש אל תקרי מה אלא מאה, וכוונתו ליראה כתיב מה ג' שואל מעמד, דלשו"ן מה מורה (כנ"ל) על דבר קטן.

2

ג) ורנה⁴, מבואר בדירוש תע"י⁵ בפירוט הכתוב מהו ד"א שואל מעמד, דמה הוא ביטול, כמו ונתנו מה⁶, והוא הביטול עצמי שלמעלה מהשכל שמצד עצם הנשמה. ופירוט מהו ד"א שואל מעמד הוא שה"א שואל מעמד הביטול דמ"ה. וזהו שהביטול דמ"ה יש בכאור"א מישואל מצד עצם הנשמה, הוא בהעלים [והעלים זה הוא לא רק מפני שנפש הבהמית מעלמת ומסתרת על ביטול זה, אלא שגם מצד עצמו הוא נעלם, להיטותו למעלה מגילוי]. וה"א שואל מעמד (מכא"א מישואל) שהמ"ה שבו יתי בגילוי. וזהו גם מה שממשיך בכתוב ליראה את הוי, כי שיש הביטול דיראה גם דיראה חתונה, הוא הביטול עצמי שמצד עצם הנשמה, ביטול דמ"ה, וכידועי וחילוק בין יראה לארנה, דארנה ליראה מצד אר"א שרשה הוא בגלגליות דהנשמה, ויראה ליראה ביטול שרשה הוא בעצם הנשמה. וזהו מה שהקשו בגמרא אטו יראה מילתא זוטרתה היא אף שדיראה שבפסוק זה היא היראה המביאה לקיום המצוות (כמפורש בכתוב ליראה את ה' אלקיך ללכת בכל דרכי⁷), וכוונתו לארנה המביאה לירי קיום המצוות מבואר בנת"א⁸. שזה ננקל לכל אדם, כי ארנה תלוי בהשגחה⁹, ולכן, ע"י התבוננות, ננקל לכל אדם להגיע לארנה המביאה לקיום המצוות. משא"כ יראה, מכ"י שואל מאה מהביטול דעצם הנשמה שלמעלה

11) ראה לקי"ת ר"פ ברכה, וראה גם חזק"א מהרש"א שם.
12) אור"י פירושנו ע' תמנ"ה שם (כ"ד ה) ע' בל"ג. ובכ"י.
13) ובחזק"א מהרש"א שם, שד"א (היראה) ד"א מילתא רבכ"י.
14) ב"בא לקמ"י, ראה גם ד"ד קעהו ישראל החזק"י (דנפס בסוד"ל מלקט ח"ב ע' שבה ואילן), ע"י ש.
15) אור"י פירושנו ע' תקפ"ב. וי"ז גם בהמשך תע"י ח"ב ע' אק"א. וראה גם לקי"ת מסע צ"א, ג.
16) בשלה סו"ג.
17) ראה תיר"א קיד, ד. לקי"ת ראה לא"א א באור"י לאר"י ואתמו"ג פמ"ד. באור"י להצ"צ ע' תכ"י.
18) תיר"א פמ"ד (פ, סע"ב).
19) פ"ד.
20) ראה סוד"ה וענה ישראל תע"י (במשך תע"י ח"א ע' צ"ג, דארנה, תלוי בהשגחה, ויראה היא, מ"כ העצמי שנבפשי".
במהשך תע"י שם, שארנה, ליריחה, תלוי בהשגחה, לכן, לא כא"א שירד לזה, ויש לומר, דבהמשך תע"י שם מדובר בארנה שבהתגלות חלה. אבל הארנה המביאה לעשיית המצוות, שלוח מספי"ק גם ארנה שנתחברת ה"ל (מנ"א שם כב, סע"ב), ננקל לכל אחד ליהני לזה כמפורש בתנ"א שם.

6

ז) ומכאן בהתאמה, דהמשל על זה בכוחות הנפש שנקאדם (מבשרי אוחז

אלוקים) הוא החילוק בין הרצון לשאר הכחות. דזה שכל הכחות מתלבשים באברי הגוף (דוגמת אור המלא שמתלבש בעלמול) והרצון הוא מקיים את כל אברי הגוף בשוה (דוגמת הסובב) והא כי כל הכחות, גם לפני שמתלבשים באברי הגוף, הם מציאות (שמוחץ להנפש) ולכן, כשנמשכים באברי הגוף, הם מתלבשים בהם. והרצון, אינו מציאות לעצמו וכל ענינו הוא הטיית והמשכת הנפש, ולכן, גם כשנמשך באברי הגוף אינו מתלבש בהם ורק מקיף עליהם. ומשך בהתאמה, שעד"ז הוא בהנשלת למעלה, הוא החילוק שבין תורה למצוות. דתורה, שהיא חכמתו של הקב"ה (מציות כביכול) המשכתה למטה באדם הולמדה היא בפנימיות, ותורתו בתוך מעי, והמצוות שהם רצון העליון, גילוי העצמות, המשכתה למטה באדם המקיים את המצוות היא באופן דמקוף והעלם, שאורן דהמצוה אינו נרגש בהאדם, דזה רק פעולת האור דהמצוה, אבל האור עצמו אינו נרגש בצוה. בדוגמת הרצון שנמשך האדם, דהגם שהרצון פועל באברי הגוף, הרצון עצמו אינו מתגלה בהם, וממשך בהמאר (כסודו), בהחלק שמבאר הפוסק ועוה ישראל מה ה"י אלקי שואל מעמד, אל תקרי מה אלא מאה! דככדי שתגלה הרצון דהמצוות עצמו, הוא ע"י ברכת המצוות. וזהו"ע חייב אדם לנרך מאה ברכות בכל יום, מאה הוא כמת (רצון) וע"י המאה ברכות, וכפי"ע דים ברכת המצוות, נמשך הרצון בגילוי.

ז) וצריך להבין, דלכאורה, ה"י הענין דמקוף ופנימי המבואר בהתאמה, שעל זה בא המשל דרצון ושכל, הוא אור המלא ואור הסובב, ומה נוגע כאן לכאן החילוק בין תורה ומצוות, ויש לומר הבאר בההקדים דזה שבהבאיה היא בשביל החוה ובשביל ישראל, והכוונה בה היא לא רק לבריאת העולם אלא גם לכל הגליות, גם להגליות שלפני הצמצום, ואפילו להגליות דאור הנ"ל שזוהא לכל העצם. שה"י הכונה בכל הגליות היא ככדי שעל ידם יהי אורכי בריאת

- 37) פמ"ט (ע"פ) ואילך.
- 38) אור י"ט, כו.
- 39) שתי ענינים בהם: גם בריאתם כלילים בנפש אינם הארת הנפש, אלא שהנפש בלתי מוגבלת (כללית בשוה מוגבלים לכן, המשכתם מתפשט עד לפני שמתלבשים באברי הגוף) והא דזה ע"י צמצום, שיע"ז הם נעשים בעיר להחליש באברי הגוף — בודגמת שני הענינים (זלעיל סי"ז) בהגבל דאור חקי, מפי שהוא לפני הצמצום וכמו שמשך ע"י הצמצום (ראה המשך תה"ל פ"ג ותל"ב).
- 40) פמ"ב צ"ב ואילך.
- 41) תה"ל מ, ט, וראה תורת פ"ה (ט, סע"ב) ואילך.
- 42) ראה תורת פמ"ב (ט, סע"א) — רחוב בהמשך תה"ל שם.
- 43) אורן פ"ד מ"ב.
- 44) ראה גם המשך תרי"ז ע' לכת.
- 45) פשי"ר ר"פ בראשית.

ז) ופע"ז יש לומר, דמה ומאה, יש בכל אחד מהם מעלה. דזה שהמ"ה הוא

המעלה מההשתשלות — וכלי עיבוד לגילוי הוא ע"י המשכת בחינת מאה, אור על דבר קטן, ומאה הוא ששלימות המספר (כנ"ל סעיף ב). אבל לאידך, זה שאורן שלמעלה מההשתשלות (מאה) בא בגילוי למטה בכדי לעורר רגילות המ"ה דהתשמה — הוא מצד המעלה שבמה לגבי מאה. וע"י המשכת בחי מאה לעורר המ"ה, מתחמט עילוי גם בבחינת מאה (כדלקמן סעיף ח"ט).

ו) ויובן זה ע"פ המבואר בהמאר ד"ר זה שבהמשך תער"ב, שהחילוק בין אור המלא לאור הסובב הוא גם בשרשים לפני הצמצום. דזה שאור הקו (אור המלא) מתלבש בכלים הוא (לא רק מפני שהמשכתו היא ע"י הצמצום, אלא) לפי שגם בשרשו לפני הצמצום הוא אור שכבחינת גבול [דוה שגם לפני הצמצום יש ע"ס הגנוחות], אלא שלפני הצמצום, הגבול שבו הוא בהעלם (ע"ס גנוחות) ולאחרי שהגבול שבו בא בגילוי ע"י הצמצום, הגבול שבו הוא להתלבש בכלים, והטעם על זה שאור זה הוא בבחי גבול, אף שגדר האור הוא דבוק בהעצם ומעיד העצם, דזה הוא, כי ענינו של אור זה הוא להאיר את העולמות, וזהו החילוק בין אור הנ"ל (השרש דאור הסובב) והאור שכבחינת גבול (השרש דאור המלא), שאור הנ"ל, הוא (לא בכדי להאיר, אלא) גילוי העצם. והגם שגם גילוי זה הוא בשביל איזו כוונה (שה"י למעלה אין שייך הכרות ח"ו) — הכוונה בגילוי אור זה היא שיע"ז גילוי כזה שענינו הוא (לא להאיר אלא) גילוי העצם, ולכן, באור זה אין שייך שיע"ז בו מדידה והגבלה (עשר ספירות) גם בהעלם, וגם לאחרי שמאיר בכלים ובעולמות אינו בא בהם בהתבלטות ורק מקיף עליהם, סובב, והאור שלהאיר העולמות, הגם שגם אור זה הוא דבוק בהעצם ומעיד העצם, מ"מ מכיון שאור זה הוא בשביל העולמות, העולמות תופסים מקום לגבי, ולכן גם כמו שהוא לפני הצמצום, שאז אינו שייך שייך בעולמות, יש בו בהעלם מדידה והגבלה (ע"ס הגנוחות), ולאחרי שמאיר בכלים ובעולמות, הוא מתלבש בהם.

- 29) ראה יעיל סעיף ג, שההעלם דמ"ה — שני ענינים: זה שגור"ה מעלמת ופסותה עליה, וזה שמשך עצמו הוא הכולם להרחיק למעלה מבליה. ופי"ש בפנים דבזה שהוא העלם הוא לנסח מבחי מאה — והא לכאורה, גם בנגוד להעלם שמשך עצמו. דמאז, בא בגילוי גם למטה משא"פ מ"ה (משך עצמו) וזה חסודך להיות הכולם (בעצמותם) ונכדי לראש בגילוי (בהרחיקתם שלמטה ממנו) והא דיקא ע"י והיבטחוד דמאז.
- 30) וזהו פה ואילך. כפה לראש ולקפון פנים — מבראית בהמאמרים (דהתמשך) שלפני ומאמר ד"ר ועוה ישראלי, ובמאמר זה (בחוה"ט) מוכחים הם בפיצור.
- 31) ראה בארובה המשך תה"ל פמ"ב ואילך.
- 32) ע"ש גילוי והגבל דאורן הוא לאחרי שמשך ומגלה בהכלים וגילוי והגבל דאורן שיע"י הצמצום והא — שהיא בעיר להחליש בכלים (ומשך תה"ל פמ"ב, ועוד).
- 33) ראה ככ"ז שם פמ"ב ואילך.
- 34) דיעין זה הוא גם כאור הגבול — ראה בארובה המשך תה"ל פמ"ב.
- 35) המשך תה"ל פמ"ז.
- 36) המשך תה"ל שם, והא שם יק"פ סה"ט תרי"ז ע' 48, תשי"ג ע' 125.

7

3

ובשרשו האור דגילוי העצם — גילוי, ומה הוא המ"ה דהשמה, שהוא כהעלם. דע"ל שהשמה נעשית נברא⁵¹. המ"ה שבה הוא בהעלם (וכנ"ל שיבוא לגילוי הוא ע"י המשכת כח"י מאה, כג"ל ס"ג ר"ד). והנה העלם זה הוא למטה מגילוי. וע"פ הידוע⁵² שכתב הוא למעלה מקרי"י, יש לומר, דהעלם דהמ"ה דנשמה שמרומנו כוה שמה הוא הכתב, הוא זה שהנשמה מורשת בהעלם העצמי דהעצמות. ויש להוסיף, דזה שמהו הוא הקרי"י של הכתיב דמה, הוא, כי ע"י ההמשכה דמאה לעורך המ"ה, נגש בו (כנ"ל סוסי"ח) שהוא דוגמת וגילוי המ"ה דישראל.

ועד"ז הוא גם בישראל עצמם, דע"י שהנשמה מאירה את הגוף, שבו (דוקא) הוא בחי"ת העצמות⁵³, ויתוסף עילוי בהנשמה, וע"ז לע"ל שהנשמה תה"י ניוונית מהגוף⁵⁴, ויהי רצון שבקורב ממש יקויים היעוד⁵⁵ והקיצו ורננו שוכני עפר ונעל ההלולא בתוכם, ונלך כולנו במהרה קוממיות לארצנו, כביאת משיח צדקנו, בעגלא דידן ממש.

(51) ראה באר"ז לאדואלד פירוס קטן, א. סוד"ם תש"ז ע' 33 וא"ל.
 (52) ראה אנדר"ק שם.
 (53) תנאי פמ"ט (נ', רע"א) וראה באר"ה ט"ה ח"ת שלום ע' 120 וא"ל.
 (54) המשך הכתב חל"ז פצ"א ב. וראה גם סוד"ם ת"ש ס"ע 127 וא"ל. סוד"ם קונטרסים ח"ב ח"ג, ב. ונכ"מ.
 (55) ישע"י ט', יט.

העלם [וגם הגילוי שאינו לואיר את העולמות אלא גילוי העצם הוא לפי שכך עלה ברצונו ית' שהאור הטי"ד לעולמות יומשך מואור שלמעלה משיכוח לעולמות⁵⁶]. ומכ"ן שבר"את העלם היא כשכ"ל החורה וכשכ"ל ישראל, נמצא שגם כל הגילויים הם כשכ"ל החורה וכשכ"ל ישראל.

ועפ"ז יש לומר, דהטעם הפנימי על זה שנמשכו שני הגילויים דסוכב וממלא, גילוי העצם וגילוי שלוחהאר העולמות, הוא מפני שבתורה וישראל יש דוגמת שני ענינים אלה, דשני ענינים אלה בתורה הם תורה ומצוות, ובישראל הם שכל רצון [דזה שנבפש האדם יש שכל ומדות הוא בעיקר בישראל, אדם אדם אדם קרי"י אדם⁵⁷, ומהו נשתלשל כו גם באר"ע]. ועפ"ז יש לומר דזה שמביא בהמאמר משל על סוכב וממלא מרצון ושכל שבאדם, ובהמשך לזה באור החילוק בין מצוות לתורה, הוא (גם) ככ"ד לרמו שהשורש דשני הגילויים (גילוי העצם וגילוי שלוחהאר העולמות) הוא (דוגמת) שני ענינים אלה שבתורה וישראל. וזה מוסף בהכנת העילוי דשני גילויים הג"ל, שיש בהם לא רק ענין הגילוי אלא גם דוגמת להענינים דתורה וישראל ששרשם הוא בהעצמות.

(ח) ועפ"ז יש לבאר זה שידוע⁵⁸ שהאע"ת דלעילא הנמשכת מעצמה בכ"ד לעורך אתערותא דלחמא היא ממקום שאין אתערותא דלחמא מגיעה לשם דלכאורה צריך ביאר, וה"י זה שאין אתערותא מגיעה לשם הוא כי לגבי דראא זו החמא אינו תופס מקום [ויש לזהוסיף דזה שאין תפיסת מקום להנבראים לגבי דראא זו הוא כי השורש דסוכב (שממנו נמשכת אתערותא ל"ע יו) הוא האור שענינו הוא לא לואיר את העולמות אלא גילוי העצם] וא"ר נמשך משם אתערותא ל"ע בכ"ד לעורך אתערותא דלחמא. וע"פ הג"ל יש לומר, שהוא שמהו גילוי העצם הוא דוגמת ענין זה שבישראל, ע"י גילוי שהוונה בו היא בשכ"ל ישראל. ולכך נמשכת ממנו אתערותא ל"ע בכ"ד לעורך אתערותא ל"ע דע"י המשכת האתערותא ל"ע. כ"ס האתערותא ל"ע מתוסף עילוי בהאתערותא ל"ע ובהמקום שממנו נמשכת האתערותא ל"ע. כ"ס ע"י מתגלה בו ע"ד יותר וכוונה שבו, וגם זה שהוא דוגמת ענין זה שבישראל ששרשם הוא בהעצמות.

(ט) וזהו ועמה ישראל מה גו' אל תקרי מה אלא מאה, דזה שהכתב הוא מה תקרי הוא מאה, דכתב וקרי הם העלם וגילוי, הוא, כי מאה הוא הכתב,

(46) ראה באר"ה ד"ד וידב. אלקים התשכ"ז ס"ז (לעיל ע' סוס"ח) וראה נ"ז בתוספו לעיל הערה 36.
 (47) יחוסף לז, לא. יבמות ס"א, א. רש"י.
 (48) לקי"ת שד"ח כו', א.
 (49) נוסף ע"י גילוי הכונה שבשכ"ל נמשך הגילוי.
 (50) ראה אנדר"ק כ"ט (קכ"ח א), וראה גם המשך ח"ב ח"ג ח"ת שלום ע"י (ע"ל) בענין דהתיב וקרי דמה (מאה) ומה (אלא) שהיבדאר שם הוא באר"ה.

82